

K výstavě J. Trnku a E. Kočanovej v Bibiane

Meno Jiřího Trnku – nemyslím teraz na tvorcu bábkových filmov – mi nebolo celkom neznáme. Osobne som ho však spoznala až pred pár dňami, vo štvrtok v Bibiane, na tlačovej besede k výstave hračiek a rehabilitačných pomôcok pre telesne i mentálne postihnuté deti, ktoré autor-sky vystavuje spolu s Evou Kočano-

kou. Postihnuté dieťa s ním spáva, má ho neustále pri sebe v postielke a potom mu azda ani tak nevadí, že ho na ňom každý deň ohýbajú a pôsobia bolesť. Alebo fúkadlá – je predsa veľký rozdiel, či si precvičujete dýchanie fúkaním do fľaše s vodou, na papier ležiaci na stole, alebo či sa hráte s dreveným motýľom, hojdač-

diace kocky, poglobule a chodúle zas rozvíjajú rovnováhu a odvahu detí. Ďalším spoločným znakom je, že všetky produkty sú vytvorené z prírodného a nezávadného materiálu – napríklad z dreva, keramiky, látky, špagátov. Väčšina drevených hračiek je nefarbená a nemorená. Jiří Trnka používa farbu iba vtedy, ak je opodstatnená, a dováža ju zo SRN, kde platia oveľa prísnejšie normy na nezávadnosť výrobkov. Nie je tiež bez záujmavosti, že viac ako 60 % objednávok dostáva jeho firma zo Slovenska. Pán Trnka si to vysvetľuje tým, že na Slovensku začala oveľa rýchlejšie fungovať charitatívna činnosť, kresťanské nadácie a sponzoring. Súčasťou výstavy je i tvorba Evy Kočanovej – originály – nespočetné keramické vtáčiky v klietkach, ktoré akosi evokujú myšlienku na postihnuté deti. Táto tvorba súčasne slúži ako samosponzoring. Predajom umeleckých diel firma dotuje prácu pre zdravotne postihnuté deti. „Tí, ktorí nás potrebujú“ – hovorí J. Trnka – „sú sociálne najslabší. A ich možnostiam musíme prispôbiť ceny.“ Hračka totiž splní svoj účel iba vtedy, ak nájde svojho adresáta.

KATARÍNA OTTOVÁ

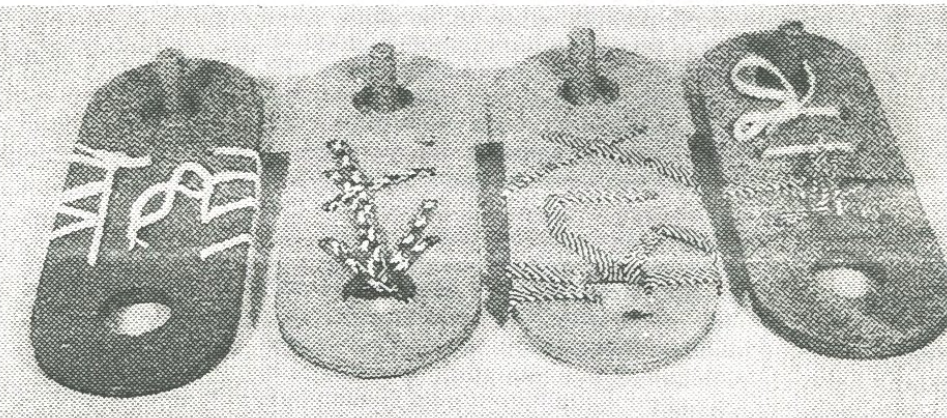
Štvrtý rozmer hračky

vou. A musím sa priznať, že svojím postojom bez akéhokolvek páťosu mi bol veľmi sympatický.

Ako sám povedal, jeho záujem o tvorbu pre handicapované deti je prirodzený. Zrodil sa vďaka náhode, keď asi pred šesťnástimi rokmi robil variabilné divadielko pre materskú školu a dozvedel sa, že vlastne vytvoril divadielko diagnostické. A tak postupne začali vznikať hračky nové, konzultované s odborníkmi i na základe vlastných skúseností z pobytov v diagnostických ústavoch, kde si na deťoch overoval výsledky svojej práce. Dnes Jiří Trnka spolupracuje s Hamzovou detskou liečebňou v Luži, kde jeho firma dodáva všetky produkty zdarma a odborníci robia mesačné expertízy všetkých hračiek a vydávajú na ne certifikáty.

Keď vkročíte do výstavného priestoru Bibiany, ocitnete sa vo svete neobyčajných hračiek. Nájdete tu herňu, v ktorej sa deti môžu voľne hrať, výstavu doplnenú fotodokumentáciou špeciálnych ihrísk i improvizovanú predajňu. A v nich – more prekrásnych vecí, ktoré v sebe citlivo zrepájajú hru s funkčnosťou. Napríklad taký pestrofarebný psík nie je iba hračkou, ale i rehabilitačnou pomôc-

kou... Alebo šnurovadlá – deti cez ne prevliekajú šnúry, súťažia, ktoré takto vytvorí krajší a zaujímavejší obrázok a azda pri hre ani nevnímajú nepríjemnosť procedúr. Ale nejde tu iba o odpútanie pozornosti postihnutých detí. Účel hračky je oveľa hlbší. Každá v sebe spája niekoľko funkcií, pričom účel je skrytý pod hrou. Posúvače, skladačky, šnurovadlá rozvíjajú jemnú motoriku, mnohé sú ozvučené či vytvorené tak, aby ich mohli používať i nevidiace deti, niektoré sú, ako napríklad keramické domino Evy Kočanovej, vytvorené špeciálne pre ne. Cho-

Šnurovadlá rozvíjajú jemnú motoriku a predstavivosť. Lahkosťou a dokonalým tvarom sú vhodné i pre veľmi malé deti.

Reprofoto: EMÍLIA MÚČKOVÁ